

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ДЛЯ ПЕРШОГО КЛАСУ
ТА
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ**

**ТИЖДЕНЬ 25
ТЕМА ТИЖНЯ:
«ВЕСНА»**

2018

Навчально-методичні матеріали до Модельної навчальної програми для першого класу / За ред. О. Волощенко, О. Козак, В. Андросової, Л. Добровольської, А. Гончаренко, З. Гонько, І. Минько, Л. Молінської, С. Сигиди, Т. Ситник. – Львів: Центр освітньої політики, 2018 р.

Рецензенти:

Назаренко Г. А., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник проректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»,

Чепурна Н. М., кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

Іванова О. С., учитель початкових класів середньої загальноосвітньої школи № 91 м. Львова, голова методичного об'єднання вчителів початкових класів.

В основу цих «Навчально-методичних матеріалів» покладено Модельну навчальну програму для першого класу, розроблену учасниками проекту «Нова українська школа» під керівництвом Р. Шияна та схвалену ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» для використання в загальноосвітніх навчальних закладах, які працюють у межах дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти».

У «Навчально-методичних матеріалах» використано ідеї регіональних тренерських груп і вчительських спільнот, що здійснюють пілотування Модельної навчальної програми для 1-го класу.

Видання здійснено у межах реалізації проекту «Нова українська школа – точки зростання».

Просимо надсилати Ваші коментарі та пропозиції до цих матеріалів на електронну адресу new.ukr.school@gmail.com.

ЗМІСТ

Орієнтовні дослідницькі / проблемні запитання:	4
Завдання двадцять п'ятого тижня:	4
Очікувані результати двадцять п'ятого тижня:	4
Як приходить весна?	9
Узагальнена таблиця	9
Ранкова зустріч	11
Розгадування ребусів для визначення слова – назви теми інтегрованого тижня.....	12
Читання оповідання «Як приходить весна» (За О. Буценом).....	14
Екскурсія «Ознаки весни у природі»	15
Перегляд мультфільму-пісеньки «Про весну».....	16
Підведення підсумків заняття	16
Як прокидаються рослини?	17
Узагальнена таблиця	17
Ранкова зустріч	19
Слухання вірша Олени Пчілки «Весна-чарівниця» для визначення проблеми дня	19
Відтворення в різних видах діяльності знань про першоцвіти	20
З'ясування відомостей про те, які дерева прокидаються навесні	22
Практична робота «Пророщуємо рослини»	23
Підведення підсумків заняття. Вправа «Фантастичні гіпотези».....	23
Як пташки знаходять дорогу додому?	24
Узагальнена таблиця	24
Ранкова зустріч	26
Відгадування загадок, щоб пригадати назви перелітних птахів	26
Читання оповідання «Шпаки прилетіли» (За В. Сухомлинським)	27
Бесіда про лелек	28
Дидактична гра «Мандрівка птахів».....	30
Підведення підсумків заняття. Вправа «Незакінчені речення»	32
Додатки. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ.....	33

Тиждень 25

ТЕМА ТИЖНЯ «ВЕСНА»

4

- Як приходить весна?
- Як прокидаються рослини?
- Як пташки знаходять дорогу додому?

Завдання двадцять п'ятого тижня:

1. Вчити спостерігати за сезонними змінами, які відбуваються у живій та неживій природі навесні, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
2. Формувати навички дослідницької діяльності, порівнювати, узагальнювати, зіставляти набуті знання та використовувати їх у повсякденному житті.
3. Формувати вміння сприймати красу весняної природи, висловлювати свої думки, судження щодо побаченого, почутого, слухати і спілкуватися з однокласниками.
4. Розвивати творче мислення, уміння аналізувати і робити висновки.

Очікувані результати двадцять п'ятого тижня:

На кінець тижня учні *знатимуть*:

- деякі ознаки весни;
- назви весняних місяців;
- зміни, які відбуваються в природі з приходом весни;
- правила безпечної поведінки в природі

та вмітимуть:

- розпізнавати зміни в живій та неживій природі;
- визначати та описувати вісників весни;
- розпізнавати весняні квіти;
- виготовляти вироби в групах;
- слухати один одного в умовах безпосереднього спілкування;
- дотримуватись правил безпечної поведінки.

№ з/п	Назва освітньої галузі	Очікувані результати учіння
1	Мовно-літературна	<p>ВЗАЄМОДІЄМО УСНО</p> <p>З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі</p> <p>Сприймає монологічне висловлення (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось)</p> <p>Ставить запитання за змістом прослуханого фрагмента казки чи оповідання для отримання додаткової інформації (наприклад, стосовно того, що передувало подіям або чим все закінчилося)</p> <p>Обирає тему з декількох запропонованих і формулює 2–3 питання до свого потенційного співбесідника («Про що би я запитав?»)</p> <p>Обговорює в парі проблемне питання за темою тижня</p> <p>Уживає форму кличного відмінка іменника для звертання по імені до іншої особи, уживає ввічливі слова</p> <p>Вибирає з-поміж 2–3 слів те, якому відповідає тлумачення, пропонуване вчителем</p> <p>ЧИТАЄМО</p> <p>Зв'язно переказує події прочитаної казки чи оповідання, використовуючи слова <i>спочатку, потім, в кінці</i></p> <p>Вибирає з декількох запропонованих книжок ту, яка викликала цікавість, розглядає і розповідає про неї (чи є ілюстрації, як називається, прізвище автора)</p> <p>Висловлює припущення на основі ілюстрацій та заголовка, про що може розповісти книжка</p> <p>Намагається виразно вголос читати нескладний текст після попередньої підготовки</p> <p>Знаходить у реченні найдовше слово</p> <p>ВЗАЄМОДІЄМО ПИСЬМОВО</p> <p>Розпізнає, називає і записує відому малу і велику букву «ц»</p> <p>Записує слова, в яких наявні подані буквосполучення</p> <p>Дотримується правил переносу слова з рядка у рядок</p> <p>Записує тексти з 5–6 коротких речень</p> <p>Дотримується правил уживання великої букви на початку речення, розділових знаків під час списування речень</p> <p>Записує текст з 2–3 поширених речень, який створює на основі поданих непоширених речень</p> <p>ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА</p> <p>Створює в групі прості медіапродукти (стікнівка, колаж тощо) з допомогою вчителя / вчительки, враховує мету й аудиторію</p> <p>ДОСЛІДЖУЄМО МОВЛЕННЯ</p> <p>Пояснює вибір букв на позначення голосних та приголосних звуків (позиція голосного звука після твердого приголосного; позиція голосного звука після м'якого приголосного; позиція приголосного перед голосним; позиція звука [й])</p> <p>Складає з букв запропонованого слова нові слова</p> <p>Створює (з допомогою вчителя) анаграми</p>

	ДРАМАТИЗУЄМО Бере на себе роль у рухливих іграх або сюжетно-рольових іграх; використовує специфічні для ролі жести, рухи
2 Математична	ЛІЧБА Лічить за правилами лічби об'єкти навколишнього світу (розташовані послідовно) в межах 100 Уживає у мовленні порядкові числівники при встановленні порядкового номера об'єкта відносно іншого ЧИСЛА, ДІЇ З ЧИСЛАМИ Читає та записує натуральні числа в межах 100 словами і цифрами Утворює натуральні числа (21–100) з десятків та одиниць під час виконання практичних вправ (з використанням паличок, намистинок, кубиків тощо) Обчислює суму (додає), різницю (віднімає) зручним для себе способом у межах 100 ВИМІРЮВАННЯ ВЕЛИЧИН Вимірює довжину предметів або відрізків Співвідносить відповідні одиниці вимірювання величин Записує результати вимірювання основних величин у сантиметрах (см), дециметрах (дм), метрах (м) Розв'язує повсякденні проблеми математичного змісту, що містять групи пов'язаних між собою величин (довжини, часу) Виконує дії додавання з іменованими числами, поданими в однакових одиницях вимірювання ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ, ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ Розрізняє геометричні площинні та об'ємні фігури за їхніми істотними ознаками Наводить приклади предметів у навколишньому світі, які мають форму площинної чи об'ємної фігури Встановлює відносне-розміщення об'єктів на площині та в просторі (лівіше, правіше, вище, нижче тощо), використовуючи математичну мову РОБОТА З ДАНИМИ Збирає дані, що відображають повсякденні проблеми, на основі запропонованого опитувальника (два – три запитання) Використовує зібрані (наявні) дані для спілкування щодо досліджуваної проблеми
3 Природнича	Я ПІЗНАЮ ПРИРОДУ Проводить (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди Застосовує за потреби найпростіші матеріали та прилади Фіксує здобуту інформацію / дані словами, зображеннями, символами, за допомогою цифрових аудіо-, відео-, фотопристроїв Розповідає про власні емоції, які виникають під час спостереження та експериментування Описує етапи розвитку рослин Використовує інформацію, отриману з відомих йому / їй та запропонованих іншими джерел (книги, фільми тощо)

	<p>Я У ПРИРОДІ Розпізнає зміни у неживій та живій природі Спостерігає за добовими та сезонними змінами у природі Аналізує явища живої природи у різні пори року (навесні) Дотримується правил безпечної поведінки в довкіллі і пояснює ці правила іншим</p>
<p>4 Технологічна</p>	<p>Я У РУКОТВОРНОМУ СВІТІ МОЯ ТЕХНІЧНА ТВОРЧІСТЬ І ТЕХНІКА Прогнозує, яким має бути виріб, описує, як він мав би виглядати Виготовляє та оздоблює виріб знайомими технологіями з допомогою дорослих Демонструє іншим результати власної діяльності З допомогою дорослих та самостійно виконує знайомі технологічні операції з конструкційними матеріалами (використання паперу, ниток, тканини, природного матеріалу, пластиліну, пласких матеріалів та ін.) Я У СВІТІ ТЕХНОЛОГІЙ Аналізує зображення схем технологічної послідовності з допомогою дорослих, дотримується їх у процесі роботи (використання технологічних карт, графічних зображень, малюнків) Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань</p>
<p>5 Соціальна і здоров'язбережна</p>	<p>БЕЗПЕКА Порівнює свої почуття та почуття інших людей в одній і тій самій ситуації ЗДОРОВ'Я Розрізняє корисні і шкідливі продукти харчування Встановлює дружні стосунки з дітьми своєї та іншої статі Спілкується з батьками, вчителями, однокласниками Ставиться з повагою до інших осіб, їхнього походження ДОБРОБУТ Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри Організовує робоче місце для навчання з урахуванням умов у школі та вдома Пояснює, яка діяльність приносить і радість, і користь Визначає послідовність кроків для виконання навчального, ігрового чи дослідного завдання Пояснює важливість добрих вчинків для людини та довкілля</p>
<p>6 Громадянська та історична</p>	<p>Я – ЛЮДИНА Я – СЕРЕД ЛЮДЕЙ Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього/ неї, до спілкування, гри, навчання Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку Дотримується встановлених в освоєному громадському просторі (у школі, на вулиці, у парку, на дитячому майданчику тощо) правил Пояснює, чому потрібно дотримуватися встановлених правил</p>

		Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших
		МОЯ КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА
		Пояснює, чому природа важлива для людини
		Визначає, що дає природа людині
		МОЯ ШКІЛЬНА ТА МІСЦЕВА ГРОМАДИ
7	Мистецька	ПІЗНАННЯ, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МИСТЕЦТВА
		Сприймає твори мистецтва, які подобаються
		Ділиться емоціями від сприймання мистецьких творів
		ПРАКТИЧНА ХУДОЖНЬО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ
		ІГРОВА ТА ЗМАГАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
8	Фізкультурна	Співпрацює й досягає спільних командних цілей під час рухливих ігор та естафет

Як приходять весна?

Узагальнена таблиця

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч.	З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі	2 МОВ 1.1-1
	1. Привітання.	Уживає форму кличного відмінка іменника для звертання по імені до іншої особи, уживає ввічливі слова	2 МОВ 1.8-2
	2. Обмін інформацією. Вправа «Інтерв'ю»	Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри	2 СЗО 4.4-6
	3. Новини дня	Організовує робоче місце для навчання з урахуванням умов у школі та вдома	2 СЗО 4.1-4
II.	Розгадування ребусів для визначення слова – назви теми інтегрованого тижня	Розпізнає, називає і записує відому малу і велику букву «ц»	2 МОВ 3.1-1
		Записує слова, в яких наявні подані буквосполучення	2 МОВ 3.1-4
		Пояснює вибір букв на позначення голосних та приголосних звуків (позиція голосного звука після твердого приголосного; позиція голосного звука після м'якого приголосного; позиція приголосного перед голосним; позиція звука [й])	2 МОВ 4.1-1
		Сприймає твори мистецтва, які подобаються	2 МИО 3.3-1
	Ділиться емоціями від сприймання мистецьких творів	2 МИО 3.3-3	
	Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього/ неї, до спілкування, гри, навчання	2 ГЮ 7.2-1	
III.	Читання оповідання «Як приходять весна» (За О. Буценом)	Намагається виразно вголос читати нескладний текст після попередньої підготовки	2 МОВ 2.2-2
		Зв'язно переказує події прочитаної казки чи оповідання, використовуючи слова <i>спочатку, потім, в кінці</i>	2 МОВ 2.3-1
		Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку	2 ГЮ 7.2-2
		Розпізнає зміни в неживій та живій природі	2 ПРО 3.1-2

IV. Експерсія «Ознаки весни у природі»	<p>Записує текст з 2–3 поширених речень, який створює на основі поданих непоширених речень</p> <p>Створює в групі прості медіапродукти) з допомогою вчителя / вчительки, враховує мету й аудиторію</p> <p>Проводить (самостійно або в групі) прості спостереження</p> <p>Застосовує за потреби найпростіші матеріали та прилади</p> <p>Фіксує здобуту інформацію / дані словами, зображеннями, символами, за допомогою цифрових аудіо-, відео-, фотопристроїв</p> <p>Розповідає про власні емоції, які виникають під час спостереження</p> <p>Розпізнає зміни в неживій та живій природі</p> <p>Спостерігає за сезонними змінами у природі</p> <p>Аналізує явища живої природи у різні пори року (навесні)</p> <p>Дотримується встановлених в освоєному громадському просторі (у школі, на вулиці, у парку, на дитячому майданчику тощо) правил</p> <p>Пояснює, чому потрібно дотримуватися встановлених правил</p>	<p>2 МОВ 4.1-7</p> <p>2 МОВ 3.1-2</p> <p>2 ПРО 1.4-1</p> <p>2 ПРО 1.4-2</p> <p>2 ПРО 2.2-1</p> <p>2 ПРО 2.3-1</p> <p>2 ПРО 3.1-2</p> <p>2 ПРО 3.1-3</p> <p>2 ПРО 3.1-4</p> <p>2 ГІО 2.3-1</p> <p>2 ГІО 2.3-1</p>
V. Перегляд мультфільму «Весна». Вправа «Пишу для себе». «Як приходить весна?»	<p>Сприймає монологічне висловлення з метою пошуку відповіді на запропоновані питання</p> <p>Фіксує здобуту інформацію / дані словами, зображеннями, символами, за допомогою цифрових аудіо-, відео-, фотопристроїв</p> <p>Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших</p> <p>Висловлює свою думку письмово за допомогою слів, малюнків</p>	<p>2 МОВ 1.1-2</p> <p>2 ПРО 2.2-1</p> <p>2 ГІО 7.2-3</p> <p>2 МОВ 3.1.1</p>
VI. Підведення підсумків заняття	<p>Уживає форму кличного відмінка іменника для звертання по імені до іншої особи, уживає ввічливі слова</p> <p>Встановлює дружні стосунки з дітьми своєї та іншої статі</p> <p>Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри</p>	<p>2 МОВ 1.8-2</p> <p>2 СЗО 1.4-1</p> <p>2 СЗО 4.4-6</p>

Як приходить весна?

I. Ранкова зустріч

1. Привітання

- Запропонуйте дітям привітатися за допомогою вірша:

Доброго ранку!
Хай плещуть долоньки,
Тупають ніжки,
Працюють голівки
Та сяють усмішки.
Доброго ранку!

11

2. Обмін інформацією. Вправа «Інтерв'ю»

- Попросіть дітей об'єднатися у пари / трійки / групи і поспілкуватися один з одним про те, як вони провели вихідні дні.

3. Новини дня

- Оберіть помічника дня і попросіть його подати інформацію за допомогою піктограми або шаблону про дату дня, назву тижня, погоду, кількість присутніх.
- Розкажіть дітям, що за народними прикметами 19 березня в Україну повертаються лелеки, приносячи на своїх крилах нову пору року. Поцікавтеся, чи бачили діти цього року лелек.
- Розкажіть дітям закличку для лелек, щоб швидше прилітали до наших осель. Спробуйте її повторити разом із дітьми:

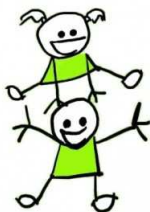
Лелеко, лелеко!
Лелеко, лелеко,
Лелеко, лелеко,
Літав ти далеко,
За синє море,
В чужії простори.
Наш дім недалеко.
Вже колесо тато
Виносить на хату,
Щоб міг ти для себе
Гніздо збудувати.
А де ж твої діти,
Що сам прилетів ти.
Сидиш самотній.
На дубі високім?
Лети ж, не барися,
У нас оселися.

- Нагадайте дітям, що Україну здавна називали лелечим краєм. Українці шанують цих птахів як оберегів родинного затишку і достатку, провісників весни.
- Розпитайте, що діти знають про лелек, чим вони харчуються, де люблять гніздитися тощо.

II. Розгадування ребусів для визначення слова – назви теми інтегрованого тижня

- Попросіть дітей розгадати ребуси і висловити свої здогади щодо теми тижня.

12

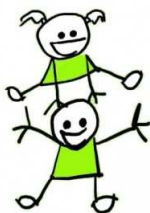

Матеріали для дітей. Додаток 1.

- Запишіть на дошці слова – назви весняних місяців. Попросіть дітей назвати букви та звуки у кожному з них, визначити кількість складів та скласти з ними речення.

- Покажіть дітям репродукції картин українських художників і попросіть впізнати весняний місяць, який на них зафіксований. Попросіть дітей обґрунтувати власну думку.

Матеріали для дітей. Додаток 2.

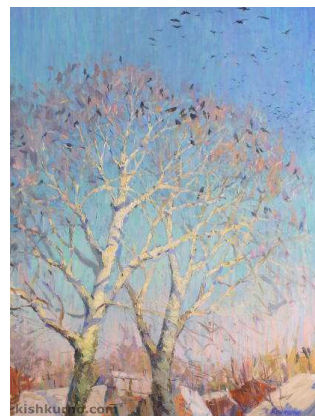
І. Тихий. «Лелеки»

Т. Яблонська «Весняний етюд»

Я. Дідула «Весна в Раківці»

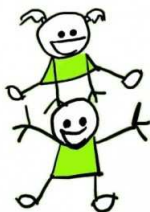

О. Кішкурно «До весни»

- Запропонуйте дітям продовжити речення:
*З кінцем зими прийде вона,
Царівна- ... (весна).*
- Запитайте, як у реченні названо весну. Попросіть висловити власні здогадки щодо такої назви. Запишіть на дошці словосполучення «царівна-весна». Запитайте дітей, чи вміють вони писати всі літери, які є в словосполученні. Скажіть, що на письмі звук [ц] позначається буквою «Ц». Ознайомте учнів із написанням букви «Ц». Запропонуйте написати її в повітрі, пальчиком на піску або манній крупі (у коробці з-під цукерок) та на аркуші.
- Оголосіть тему інтегрованого тижня.

III. Читання оповідання «Як приходить весна» (За О. Буценом)

- Запропонуйте дітям прочитати оповідання Олега Буценя і визначити, як приходить весна.

Матеріали для дітей. Додаток 3.

14

ЯК ПРИХОДИТЬ ВЕСНА

Зустрілись дві і жаліються, що весни довго немає: то , то , то захивають .

Перша каже:

– Щоранку сиджу на верхівці , все весну виглядаю.

– І я, – мовить друга , – вже всі видивила: не видно весни.

– І дарма ви там сидите, – почувся нараз тоненький голосок.

Озирнулися , бачать, коло вистромився з-під снігу .

– Ви краще на землю подивіться!

Глянули на землю, а воно й справді: на снігу то тут, то там видніють. Ось як непомітно весна підкралася! Полетіли в ліс розповісти всім цю радісну новину.

(За О. Буценом)

- Запитайте дітей, які ознаки весни вони вже зауважили.

IV. Експедиція «Ознаки весни у природі»

- Запропонуйте дітям вийти на шкільне подвір'я та відшукати на ньому ознаки весни.

Експедицію можна провести у вигляді квесту на шкільному подвір'ї. Якщо такий вид діяльності проводився восени та взимку, бажано, щоб станції були ті самі, а завдання подібні. Це дасть змогу учням побачити, які зміни відбулися з об'єктами спостереження (деревами, кущами, трав'янистими рослинами тощо).

Орієнтовні запитання для квесту:

- Які змінилися хвойні дерева?
  - Як змінилися листяні дерева та кущі?
  - Які дерева відцвіли, цвітуть або готуються зацвісти?
  - Опишіть бруньки, листочки на деревах.
  - Які трав'янисті рослини з'явилися? Які з них цвітуть?
  - Уважно розгляньте квітучу рослину. Обережно виміряйте довжину її стебла, листочків. Запам'ятайте, як вони виглядають. У класі намалюйте рослину, що вам сподобалася.
  - Яких птахів ви побачили?
  - Які комахи з'явилися?
  - Як змінилося небо?
  - Як змінилася температура повітря?
  - Чи є іній, паморозь, бурульки? Чому?
- Запропонуйте дітям уявити себе фотографами і зробити світлину тієї рослини, що вони фотографували восени та взимку. Попросіть підписати свою роботу. Зробіть фотовиставку у класі. Важливо вивісити рослини, що їх учні зобразили навесні, поряд з тими, які були намальовані восени та (або) взимку. Попросіть дітей порівняти зовнішній вигляд рослин та зробити відповідні висновки.
  - Як підсумок експедиції, запропонуйте учням прочитати і закінчити речення (зміст речень залежить від місця проведення експедиції).

Орієнтовні речення для вправи:

Експедиція проходила на _____. Небо було _____. Хмари _____. Сонце _____.

На деревах _____. Відцвіли _____. Цвітуть _____. Збираються зацвісти _____. На клумбі з'явилися _____. Ми виміряли довжину стебла _____.

Під час експедиції ми побачили таких птахів: _____, _____. Вони _____.

За допомогою лупи спостерігали за _____. Вони _____.

Ми були одягнені в _____, _____. Помітили, що люди були також одягнені в _____, _____, _____.

Під час експедиції ми чули звуки _____; відчули аромати _____. Ми доторкалися до _____. Вони _____. Допомогли нам побачити, почути та відчути такі органи чуття: _____, _____, _____.

V. Перегляд мультфільму-пісеньки «Про весну»

- Запропонуйте дітям подивитися мультфільм (режим доступу: <https://goo.gl/qTswCc>) та спробувати заспівати пісеньку «Про весну».
- Обговоріть з дітьми ті емоції, які викликає ця пісня.
- Попросіть написати невелику історію «Як приходить весна», використовуючи слова, літери, малюнки, піктограми тощо. Обговоріть із друзями те, що ви намалювали.

VI. Підведення підсумків заняття

16

- Підсумуйте заняття і попросіть дітей розділитися на пари і пограти у гру «Подарунок весни»: одна дитина малює на спині однокласника «подарунок весни», а інша – відгадує, що намальовано. Потім учні в парі міняються місцями.

Як прокидаються рослини?

Узагальнена таблиця

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч.	З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі	2 МОВ 1.1-1
	1. Привітання.	Уживає форму кличного відмінка іменника для звертання по імені до іншої особи, уживає ввічливі слова	2 МОВ 1.8-2
	2. Обмін інформацією.	Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри	2 СЗО 4.4-6
	3. Новини дня	Організовує робоче місце для навчання з урахуванням умов у школі та вдома	2 СЗО 4.1-4
II.	Слухання вірша Олени Пчілки «Весна-чарівниця» для визначення проблеми дня	Сприймає монологічне висловлення (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось) Розпізнає зміни в неживій та живій природі Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших	2 МОВ 1.1-2 2 ПРО 3.1-1 2 ГЮ 7.2-3
III.	Відтворення у різних видах діяльності знань про першоцвіті	Обчислює суму (додає), різницю (віднімає) зручним для себе способом у межах 100	2 МАО 3.4-1
		Складає з букв запропонованого слова нові слова	2 МОВ 4.2-1
		Прогнозує, яким має бути виріб, описує, як він мав би виглядати	2 ТЕО 1.1-1
		Виготовляє та оздоблює виріб знайомими технологіями з допомогою дорослих	2 ТЕО 1.4-2
		Демонструє іншим результати власної діяльності	2 ТЕО 1.5-1
		Дотримується правил безпечної поведінки в довкіллі і пояснює ці правила іншим	2 ПРО 3.2-2
		Пояснює, яка діяльність приносить і радість, і користь	2 СЗО 3.4-4
Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього / неї, до спілкування, гри, навчання	2 ГЮ 7.2-1		
IV.	З'ясування відомостей про те, які дерева прокидаються навесні	Обговорює в парі проблемне питання за темою тижня	2 МОВ 2.2-3
		З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі	2 МОВ 1.1-1
		Аналізує явища живої природи навесні	2 ПРО 3.1-4
		Розрізняє корисні і шкідливі продукти	2 СЗО 3.4-1

	харчування Виконує дії додавання з іменованими числами, поданими в однакових одиницях вимірювання Пояснює, чому природа важлива для людини Визначає, що дає природа людині	2 MAO 1.2-7 2 ГЮ 2.2-1 2 ГЮ 2.2-2
V. Практична робота «Пророщуємо рослини»	Провадить (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди Описує етапи розвитку рослин Фіксує здобуту інформацію / дані словами, зображеннями, символами Розповідає про власні емоції, які виникають під час спостереження та експериментування Визначає послідовність кроків для виконання навчального, ігрового чи дослідного завдання З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі	2 ПРО 1.4-1 2 ПРО 1.5-1 2 ПРО 2.2-1 2 ПРО 2.3-1 2 СЗО 4.6-6 2 МОВ 1.1-1
VI. Підведення підсумків заняття. Вправа «Фантастичні гіпотези»	Обговорює в парі проблемне питання за темою тижня Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього / неї, до спілкування, гри, навчання	2 МОВ 2.2-3 2 ГЮ 7.2-1

Як прокидаються рослини?

I. Ранкова зустріч

1. Привітання

- Запропонуйте дітям привітатися за допомогою вірша:

Усміхнися сонечку:
«Здрастуй, золоте!»
Усміхнися квіточці –
Хай вона росте!
Усміхнися дощику:
«Лийся, мов з відра!»
Друзям усміхнися,
Побажай добра.

2. Обмін інформацією

- Запитайте дітей, з яким настроєм вони сьогодні прийшли до школи. Попросіть їх намалювати відповідний смайлик, підписати його і почепити на дошку.
- Поцікавтеся, чи бачили діти дорогою до школи якісь ознаки весни. Попросіть розказати, які саме.

3. Новини дня

- Розкажіть дітям, що саме 20 березня вважається початком астрономічної весни, іншими словами – це день весняного рівнодення, тобто день за тривалістю дорівнює ночі. Сонечко, рухаючись своєю траєкторією, перетинає екватор і піднімається догори. Запитайте дітей, які наслідки матиме підняття сонечка все вище і вище над горизонтом. Саме цей день наші предки вважали великим днем і святкували «сонячне свято», час, коли день перемагає ніч, весна – зиму, і починається новий рік за сонячним календарем. І саме з цього дня починається відродження природи. (Джерело: ІА ЗІК, <https://goo.gl/ss6XLd>).

II. Слухання вірша Олени Пчілки «Весна-чарівниця» для визначення проблеми дня

- Продекламуйте учням вірш Олени Пчілки:

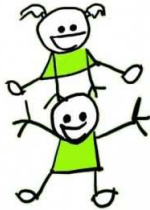
Весна-чарівниця,
Неначе цариця,
Наказ свій послала,
Щоб краса вставала:
І проліски, і травка,
Зелена муравка,
І кульбабка рясна,
Й фіалочка ясна.

Олена Пчілка

- Запитайте дітей, який наказ «послала» весна. Попросіть висловити власні припущення, чому весна звернулася спочатку саме до рослин, а не до тварин.
- Підсумуйте відповіді дітей і оголошіть проблему дня.

III. Відтворення в різних видах діяльності знань про першоцвіти

- Поцікавтеся, чи знають діти назви першоцвітів.
- Попросіть дітей впізнати першоцвіти за фотографіями.

Матеріали для дітей. Додаток 4.

- Повідомте, що першоцвітів налічують до 500 видів, проте більшість з них занесено до Червоної книги. Обговоріть з дітьми можливі причини занесення першоцвітів до Червоної книги України. Запропонуйте скласти правила збереження ранньоквітучих рослин.
- Запишіть на дошці слово «першоцвіти». Попросіть із букв даного слова утворити і записати нові слова.
- Скажіть дітям, що раною весною першоцвіти є єдиним джерелом живлення для багатьох комах. Запропонуйте обчислити математичні вирази і дізнатися, яку комашку «нагодує» кожна квіточка.

Матеріали для дітей. Додаток 5.

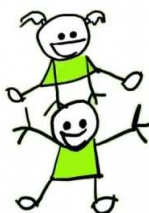

- Запропонуйте дітям виготовити аплікацію «Весняні квіти»

IV. З'ясування відомостей про те, які дерева прокидаються навесні

- Попросіть дітей пригадати, які зміни відбуваються з деревами навесні. Підведіть їх до думки, що навесні в дерев починається сокорух. Розкажіть, що є дерева, в яких сокорух відбувається дуже інтенсивно, а люди вживають сік берези та клена як напій. Розкажіть, що березовий сік надзвичайно корисний: має протизапальні властивості та виводить токсини з організму, але споживати його потрібно в міру. Скажіть, що сік берези не має явно вираженого смаку, тому люди додають до нього цукор. За нагоди почастиуйте березовим соком.
- Зверніть увагу дітей на те, що збирання соку з берези не завдає дереву шкоди, але збирати можна лише з дорослих дерев і в жодному разі не можна залишати відкритим надріз на стовбурі.
- Запропонуйте визначити, скільки літрів соку може віддати здорове дерево людині. Але наголосіть, що не варто збирати більше, ніж півлітра соку в день, щоб не нашкодити дереву. Якщо це можливо, розв'яжіть завдання практично з використанням банок різної місткості.

Матеріали для дітей. Додаток 6.

Визнач, скільки літрів соку може віддати людині здорове дерево берези.

V. Практична робота «Пророщуємо рослини»

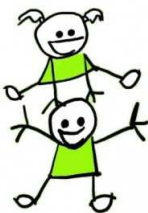
- Під час прогулянки або екскурсії попросіть дітей відшукати на шкільному подвір'ї насіння дерев, що лежить серед листя ще з осені (зверніть увагу, що якби все листя позбирали, то як би перезимувало це насіння?). Зніміть з декількох насінин шкірку і покажіть дітям зелений росток, який чекає більшого тепла, щоб почати інтенсивно рости.

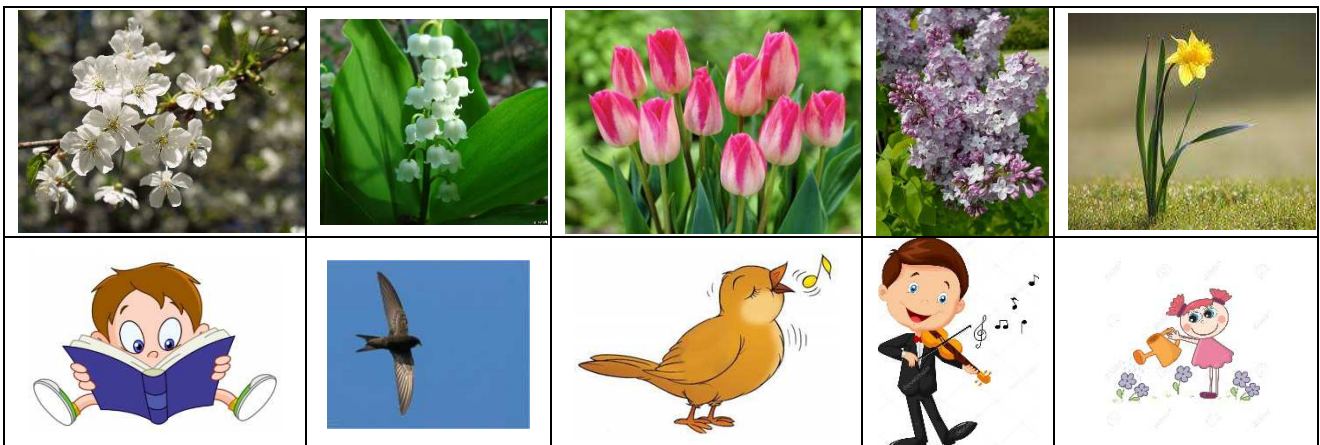
- Запропонуйте дітям розпочати довготривале спостереження: самостійно проростити знайдене насіння і поспостерігати за його розвитком, фіксуючи результати спостережень (Джерело: <https://goo.gl/cZWh3T>).

VI. Підведення підсумків заняття. Вправа «Фантастичні гіпотези»

- Запропонуйте дітям повчитися висувати фантастичні гіпотези. Для цього підготуйте набір з 10 карточок: на п'яти – зображення весняних квітів, на інших – об'єкти, які виконують дію. Учні витягують по дві картки одночасно і висловлюють власну фантастичну гіпотезу, обґрунтовуючи її. Наприклад, «Щоб було б, якби вишнева гілочка вміла співати? Вона б проспівала веселу пісню про прихід весни...».

Матеріали для дітей. Додаток 7.

Як пташки знаходять дорогу додому?

Узагальнена таблиця

24

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч. 1. Привітання. 2. Обмін інформацією. Вправа «Мої враження»	Уживає форму кличного відмінка іменника для звертання по імені до іншої особи, уживає ввічливі слова	2 МОВ 1.8-2
		Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку	2 ГІО 7.2-2
II.	Відгадування загадок, щоб пригадати назви перелітних птахів	Сприймає монологічне висловлення (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось)	2 МОВ 1.1-2
		Обговорює в парі проблемне питання за темою тижня	2 МОВ 1.6 -1
		Спостерігає за сезонними змінами у природі	2 ПРО 3.1-2
		Розповідає про власні емоції, які виникають під час спостереження та експериментування	2 ПРО 2.3-1
		Порівнює свої почуття та почуття інших людей в одній і тій самій ситуації	2 СЗО 2.2-4
		Спілкується з батьками, вчителями, однокласниками	2 СЗО 4.4-1
		Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього / неї, до спілкування, гри, навчання	2 ГІО 7.2-1
III.	Читання оповідання «Шпаки прилетіли» (За В. Сухомлинським)	Намагається виразно вголос читати нескладний текст після попередньої підготовки	2 МОВ 2.2-2
		Зв'язно переказує події прочитаної казки чи оповідання, використовуючи слова <i>спочатку, потім, в кінці</i>	2 МОВ 2.3-1
		Ставиться з повагою до інших осіб, їхнього походження	2 СЗО 4.4-2
		Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших	2 ГІО 7.2-3
IV.	Бесіда про лелек	Намагається виразно вголос читати нескладний текст після попередньої підготовки	2 МОВ 2.2-2
		Розпізнає зміни у неживій та живій природі	2 ПРО 3.1-2
		Встановлює відносне розміщення об'єктів на площині та в просторі (лівіше, правіше, вище, нижче тощо), використовуючи математичну мову	2 МАО 4.1-1
		Розв'язує повсякденні проблеми математичного змісту, що містять групи пов'язаних між собою величин (часу)	2 МАО 3.3-3
		Пояснює важливість добрих вчинків для	2 СЗО 1.1-10

	людини та для довкілля З допомогою дорослих та самостійно виконує знайомі технологічні операції з конструкційними матеріалами (використання паперу, ниток, тканини, природного матеріалу, пластиліну, пласких матеріалів та ін.) Аналізує зображення схем технологічної послідовності з допомогою дорослих, дотримується їх у процесі роботи (використання технологічних карт, графічних зображень, малюнків) Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань	2 ТЕО 4.1-1 2 ТЕО 1.2-1 2 ТЕО 2.1-1
V. Дидактична гра «Мандрівка птахів»	Збирає дані, що відображають повсякденні проблеми, на основі запропонованого опитувальника (два–три запитання) Використовує зібрані (наявні) дані для спілкування щодо досліджуваної проблеми Обговорює в парі проблемне питання за темою тижня Використовує інформацію, отриману з відомих мені та запропонованих іншими джерел (книги, фільми тощо) Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього / неї, до спілкування, гри, навчання Визначає послідовність кроків для виконання навчального, ігрового чи дослідного завдання	2 МАО 1.1-1 2 МАО 1.1-2 2 МОВ 1.6 -1 2 ПРО 2.1-1 2 ГІО 7.2-1 2 СЗО 4.6-6
VI. Підведення підсумків заняття	Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших Обговорює в парі проблемне питання за темою тижня Пояснює важливість добрих вчинків для людини та довкілля Співпрацює й досягає спільних командних цілей під час рухливих ігор та естафет	2 ГІО 7.2-3 2 МОВ 1.6-1 2 СЗО 1.1-10 2 ФІО 3.1-3

Як пташки знаходять дорогу додому?

I. Ранкова зустріч

1. Привітання

- Запропонуйте дітям привітатися за допомогою вірша:

Ось іде до нас весна,
Все навколо ожива:
Підсніжники прокидаються,
Кульбабки посміхаються,
Пташки прилітають,
Діти вибігають,
На луках стрибають!

2. Обмін інформацією. Вправа «Мої враження»

- Попросіть дітей поділитися своїми враженнями від спостережень за природою сьогодні вранці і продовжити речення: «Доброго ранку! Мене сьогодні вразило...».

II. Відгадування загадок, щоб пригадати назви перелітних птахів

- Попросіть дітей відгадати загадки і назвати перелітних птахів. Пригадайте разом з дітьми, чому ці птахи відлітали від нас восени.

Швидко скрізь цей птах літає,
Безліч мошок поїдає.
За вікном гніздо буде,
Тільки в нас він не зимує.

(Ластівка)

Сіра пташка на лужку
Нам кує: «Ку-ку, ку-ку-ку».
Та погану звичку має –
Яйця в гнізда підкладає.
Ця матуся-вередуля
Називається ...

(Зозуля)

У червоних чобітках,
В білому халаті,
Навесні він прилетів
І сидить на хаті.

(Лелека)

Навесні пташки чарівні
Оселились у шпаківні.
Пір'ячком виблискують,
Пісеньки висвистують.
Здогадались, дітки? Так?
Це весняний вісник – ...

(Шпак)

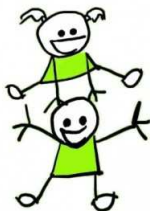
Дивний ключ у небі лине,
Не залізний, а пташиний.
Цим ключем в весняній млі
Прилітають ...

(Журавлі)

Чорноокий, довгодзьобий,
Він за плугом тихо ходить,
Черв'яків, жуків знаходить –
Сторож вірний, друг полів,
Перший вісник теплих днів.

(Грак)

- Запишіть на дошці слова-відгадки та покажіть фотографії із зображенням весняних птахів. Запитайте дітей, чи бачили вони вже якусь пташку, що повернулася до нас із вирію. Якщо так, то попросіть розповісти про результати своїх спостережень.

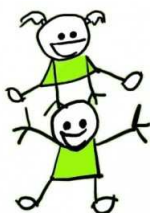

Матеріали для дітей. Додаток 8.

III. Читання оповідання «Шпаки прилетіли» (За В. Сухомлинським)

- Запропонуйте дітям прочитати оповідання «Шпаки прилетіли» і визначити, які саме птахи, як правило, повертається з вирію одними із перших.

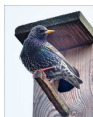

Матеріали для дітей. Додаток 9.

ШПАКИ ПРИЛЕТІЛИ

Був тихий весняний ранок. Ще не зійшло . На

голосно заспівав

. Він тільки-но прилетів з далекого теплого

краю. Знайшов свою , сів біля неї й радісно сповістив:

– Я вже прилетів! Весна настала!

Спів почув у своєму гнізді

. Він спав під стріхою

в теплому і не хотів рано вставати.

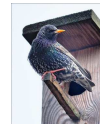

почув і

захвилювався, що тепер йому рано доведеться прокидатися, бо за

важко буде якусь їжу роздобути.

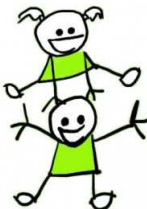
скрізь устигне

першим...

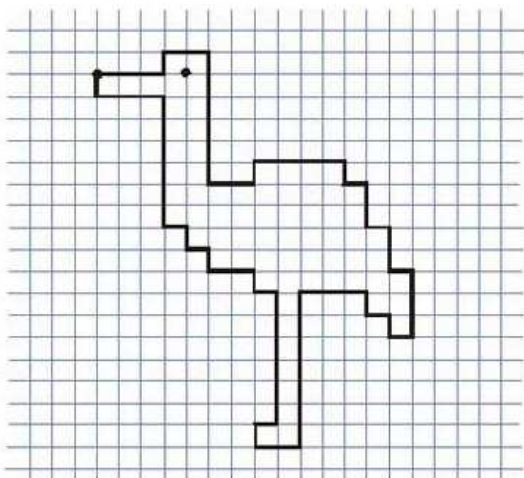
(За В. Сухомлинським)

IV. Бесіда про лелек

- Запропонуйте дітям визначити назву птаха, який, за народним повір'ям, прилітає до нас зі снігом. Проведіть «графічний диктант».

Матеріали для дітей. Додаток 10.

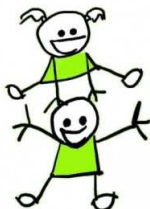

3 →	1 ↓	1 ←	1 ↑	1 ←
1 ↑	1 →	1 ↑	1 →	1 ↑
2 →	2 ↓	1 ←	6 ↑	1 ←
6 ↓	1 →	1 ↑	1 ←	6 ↑
2 →	2 ↓	3 ←	1 ↑	3 ←
1 ↑	1 →	7 ↓	2 ←	1 ↑
4 →	3 ↓	2 ←	1 ↑	

- Нагадайте дітям, що лелеки, за народними повір'ями, прилітають до нас 19 березня. Розкажіть, що спочатку прилітають самці, облаштовують, як правило, минулорічне гніздо, а вже трохи згодом прибувають самички і допомагають у цій справі. Величезне гніздо лелека будує протягом декількох років, а добудовує його

щорічно, і люди допомагають пташкам у цьому. Розкажіть, що самичка відкладає 3–6 яєць. Батьки-лелеки висиджують яйця по черзі, але вночі їх завжди зігріває самичка. Пташенята вилуплюються через 32 дні. А у 8 тижнів молоді лелеченята наважуються на перші самостійні польоти.

- Роздайте кожній дитині календар і попросіть відшукати у ньому день, коли, за народним повір'ям, до нас прилітають лелеки. Запропонуйте дітям зробити обчислення: якщо, наприклад, самичка-лелека відклала яйця 18 квітня, то коли вилупляться лелеченята та коли вони почнуть самостійно вилітати з гнізда.

Матеріали для дітей. Додаток 11.

29

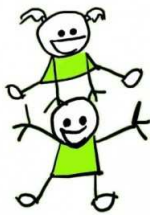
2018		
Січень	Лютий	Березень
пн вт ср чт пт сб нд	пн вт ср чт пт сб нд	пн вт ср чт пт сб нд
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4	1 2 3 4
8 9 10 11 12 13 14	5 6 7 8 9 10 11	5 6 7 8 9 10 11
15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18	12 13 14 15 16 17 18
22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25	19 20 21 22 23 24 25
29 30 31	26 27 28	26 27 28 29 30 31
Квітень	Травень	Червень
пн вт ср чт пт сб нд	пн вт ср чт пт сб нд	пн вт ср чт пт сб нд
1	1 2 3 4 5 6	1 2 3
2 3 4 5 6 7 8	7 8 9 10 11 12 13	4 5 6 7 8 9 10
9 10 11 12 13 14 15	14 15 16 17 18 19 20	11 12 13 14 15 16 17
16 17 18 19 20 21 22	21 22 23 24 25 26 27	18 19 20 21 22 23 24
23 24 25 26 27 28 29	28 29 30 31	25 26 27 28 29 30
30		
Липень	Серпень	Вересень
пн вт ср чт пт сб нд	пн вт ср чт пт сб нд	пн вт ср чт пт сб нд
1	1 2 3 4 5	1 2
2 3 4 5 6 7 8	6 7 8 9 10 11 12	3 4 5 6 7 8 9
9 10 11 12 13 14 15	13 14 15 16 17 18 19	10 11 12 13 14 15 16
16 17 18 19 20 21 22	20 21 22 23 24 25 26	17 18 19 20 21 22 23
23 24 25 26 27 28 29	27 28 29 30 31	24 25 26 27 28 29 30
30 31		
Жовтень	Листопад	Грудень
пн вт ср чт пт сб нд	пн вт ср чт пт сб нд	пн вт ср чт пт сб нд
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4	1 2
8 9 10 11 12 13 14	5 6 7 8 9 10 11	3 4 5 6 7 8 9
15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18	10 11 12 13 14 15 16
22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25	17 18 19 20 21 22 23
29 30 31	26 27 28 29 30	24 25 26 27 28 29 30
		31

- Поцікавтесь, як по-іншому можна назвати лелеку? (*Чорногуз, бусел, бузько*)
- Вивчіть з дітьми скоромовку:

Чорно-білий чорногуз

У болото чорне вгруз.

- Виготовте з дітьми лелеку з паперу (матеріали взято з сайту <http://krokotak.com>)

Матеріали для дітей. Додаток 12.

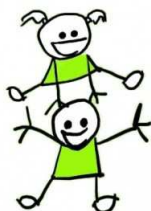
30

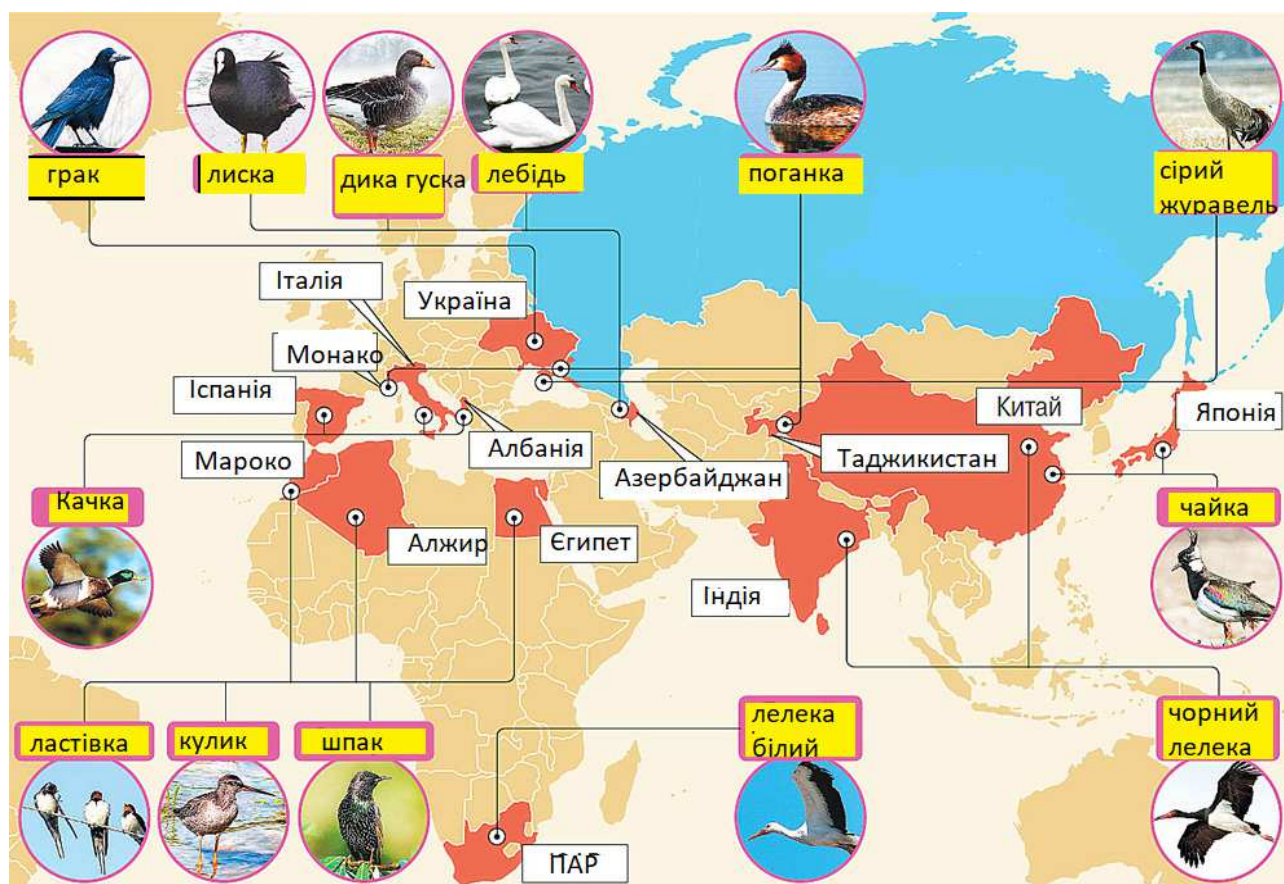
V. Дидактична гра «Мандрівка птахів»

- Запитайте дітей, чи знають вони, звідки птахи довідуються, коли їм час повертатися додому.
- Повідомте дітям, що птахи так само, як і люди, можуть «відчувати час» за допомогою біологічного годинника. Цей годинник без циферблату подарувала нам природа. Вважають, що знайти дорогу назад у певну місцевість допомагають старі досвідчені птахи у зграї. Вони запам'ятовують основні орієнтири, які лежать на шляху міграції: долини річок, гори. Деякі птахи, наприклад, зозуля, повинні знаходити правильний шлях самотужки. Вони інстинктивно знаходять правильний міграційний шлях і місця зимівлі.

- Запитайте у дітей, чи знають вони, кого із людей називають «жайворонками», а кого – «совами». Запропонуйте дітям підняти руки, хто вважає себе «жайворонками». Попросіть дітей полічити їхню кількість. А далі з'ясуйте, скільки дітей у класі вважають себе «совами». Попросіть дітей відобразити інформацію у вигляді діаграми. Проведіть роботу на зчитування даних з діаграми: кого і на скільки у класі більше: «жайворонків» чи «сов».
- Розгляньте карту міграції птахів і проведіть бесіду за нею.

Матеріали для дітей. Додаток 13.

- Розкажіть дітям, що пташки долають надзвичайно довгий шлях до нас. Як правило, вони летять зграями, які очолює вожак, що задає ритм польоту. Решта летять позаду нього чіткими рядами, повторюючи рухи крил вожака. Завдяки такій організації вся зграя летить швидко, вправно, дотримуючись дистанції і не налітаючи одне на одного.
- Під час перельоту пташки підтримують один одного. Розкажіть, що, наприклад, лелека, якщо дуже втомився, може знайти місце у середині зграї і подрімати 10–15 хвилин. У цей час в лелеки загострюється слух і, чуючи звуки, які видають інші пташки у зграї, сонний лелека продовжує рух. За цей короткий час птах відновлює сили і повертається на своє первинне місце, натомість, трошки подрімати може якийсь інший птах зі зграї.

- Запропонуйте дітям утворити «журавлиний ключ» і, чітко слідуючи за першим однокласником («вожаком»), пройти окреслений маршрут (наприклад, у коридорі школи або на подвір'ї), чітко повторюючи рухи «вожака». Обговоріть, чи легко вдалося виконати вправу, що завадило останнім у «зграї» правильно повторити рухи «вожака». Підсумуйте, що під час командної роботи дуже важливою є правильна організація дій та підтримка кожного члена команди.

VI. Підведення підсумків заняття. Вправа «Незакінчені речення»

- Попросіть дітей підсумувати заняття і продовжити речення: «Найбільше мене вразило...», «Найцікавішою новою інформацією для мене стало...», «Для мене важко було...», «Я хочу довідатися більше про ...».

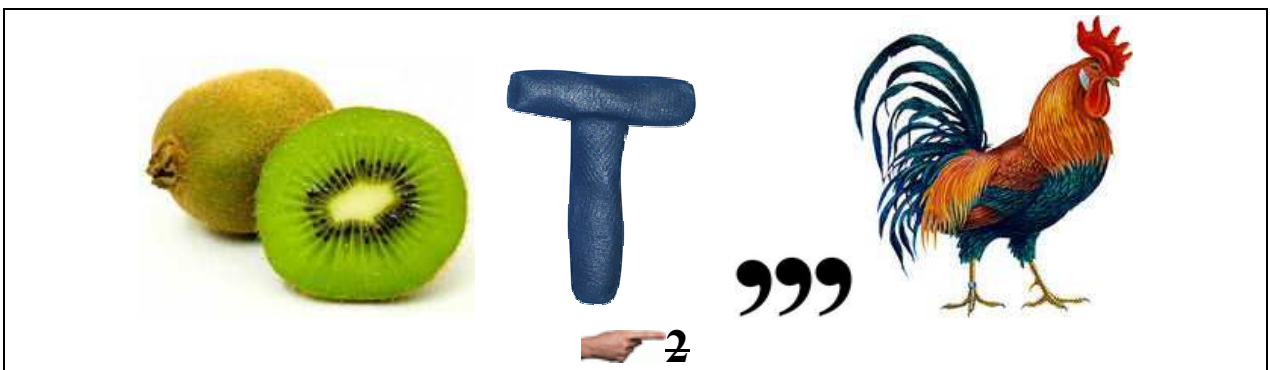

Матеріали для дітей

Як приходит весна?

Додаток 1

34

Як приходить весна?

Додаток 2

І. Тихий. «Лелеки»

Т. Яблонська «Весняний етюд»

35

Я. Дідула «Весна в Раківці»

О. Кішкурно «До весни»

Як приходить весна?

Додаток 3

ЯК ПРИХОДИТЬ ВЕСНА

36

Зустрілись на дві і жаліються, що весни довго немає: то , то , то заховують .

Перша каже:

– Щоранку сиджу на верхівці , все весну виглядаю.

– І я, – мовить друга , – вже всі видивила: не видно весни.

– І дарма ви там сидите, – почувся нараз тоненький голосок.

Озиралися , бачать: коло

вистромився з-під снігу .

– Ви краще на землю подивіться!

Глянули на землю, а воно й справді: на снігу

то тут, то там видніють.

Ось як непомітно весна підкралася! Полетіли в ліс розповісти всім цю радісну новину.

(За О. Буценом)

Як прокидаються рослини?

Додаток 4

37

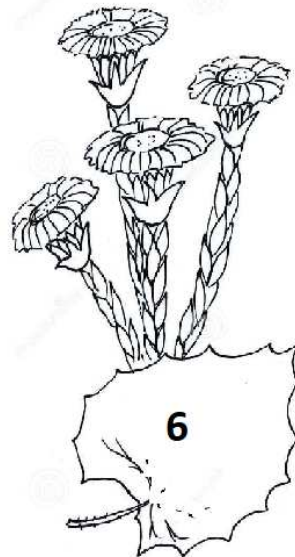
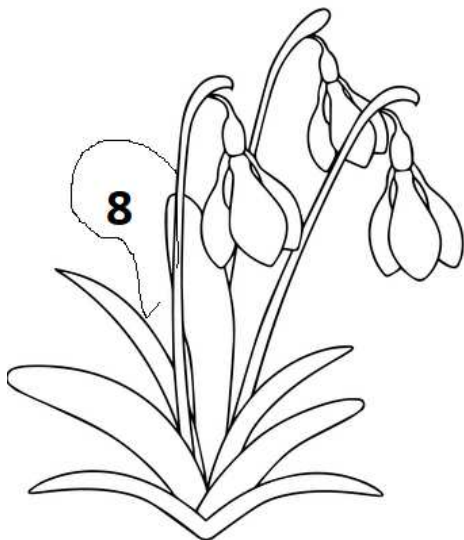
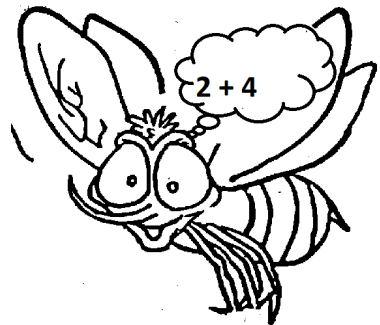
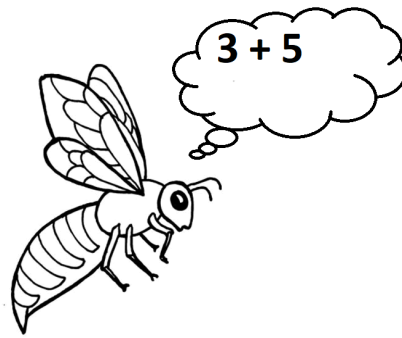
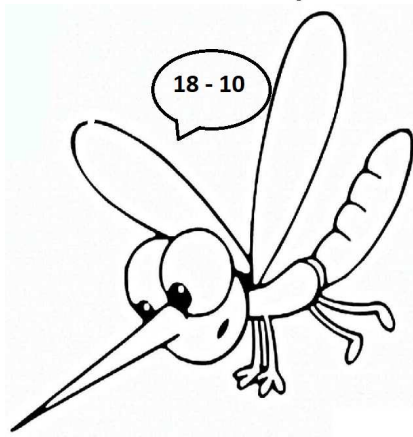
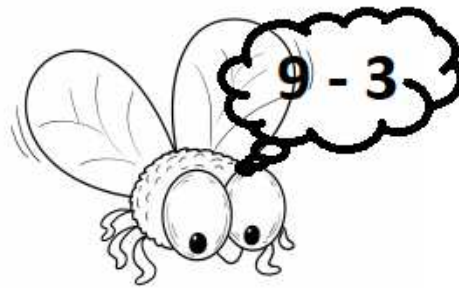
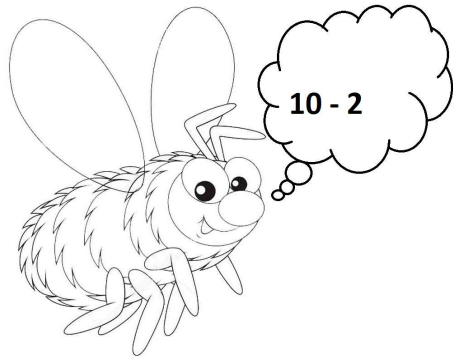

Як прокидаються рослини?

Додаток 5

38

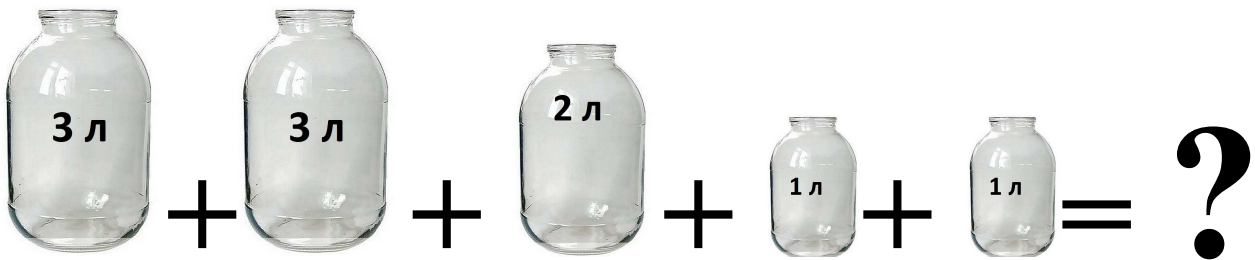

Як прокидаються рослини?

Додаток 6

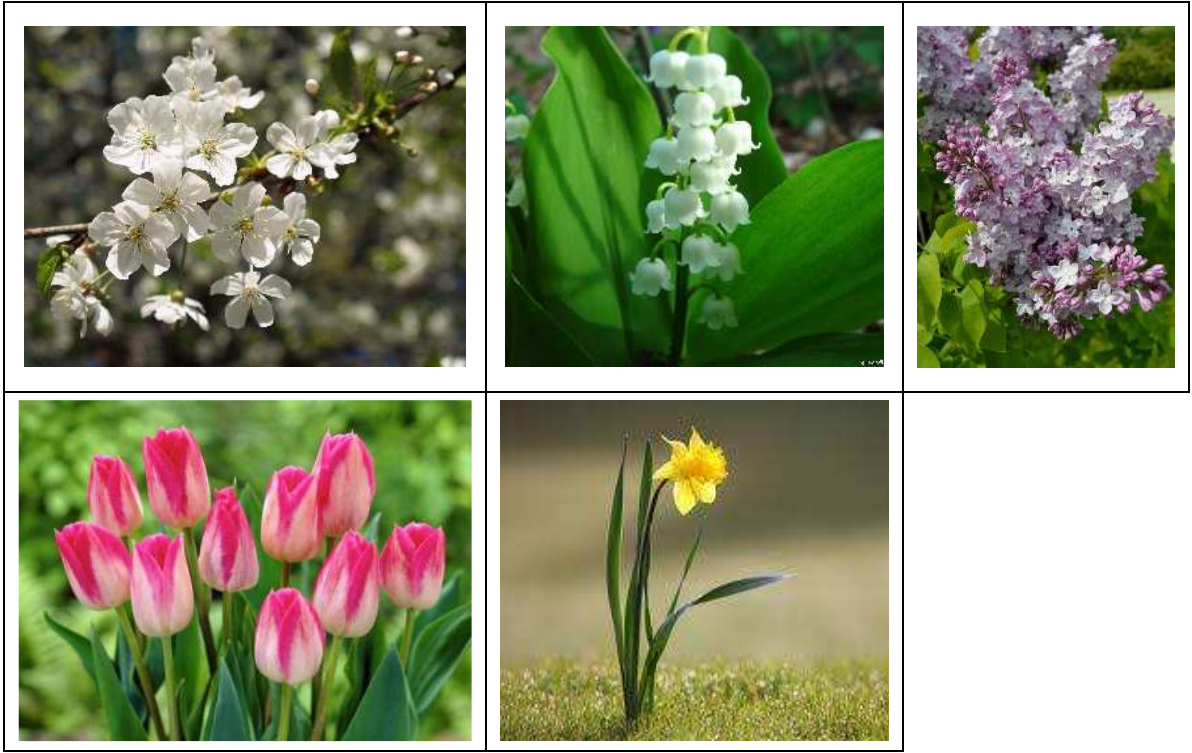
Визнач, скільки літрів соку може віддати людині здорове дерево берези.

39

Як прокидаються рослини?

Додаток 7

Як пташки знаходять дорогу додому?

Додаток 8

Як пташки знаходять дорогу додому?

Додаток 9

ШПАКИ ПРИЛЕТІЛИ

42

Був тихий весняний ранок. Ще не зійшло . На

голосно заспівав . Він тільки-но прилетів з далекого теплого

краю. Знайшов свою , сів біля неї і радісно сповістив:

– Я вже прилетів! Весна настала!

Спів почув у своєму гнізді . Він спав під

стріхою в теплом і не хотів рано вставати. почув

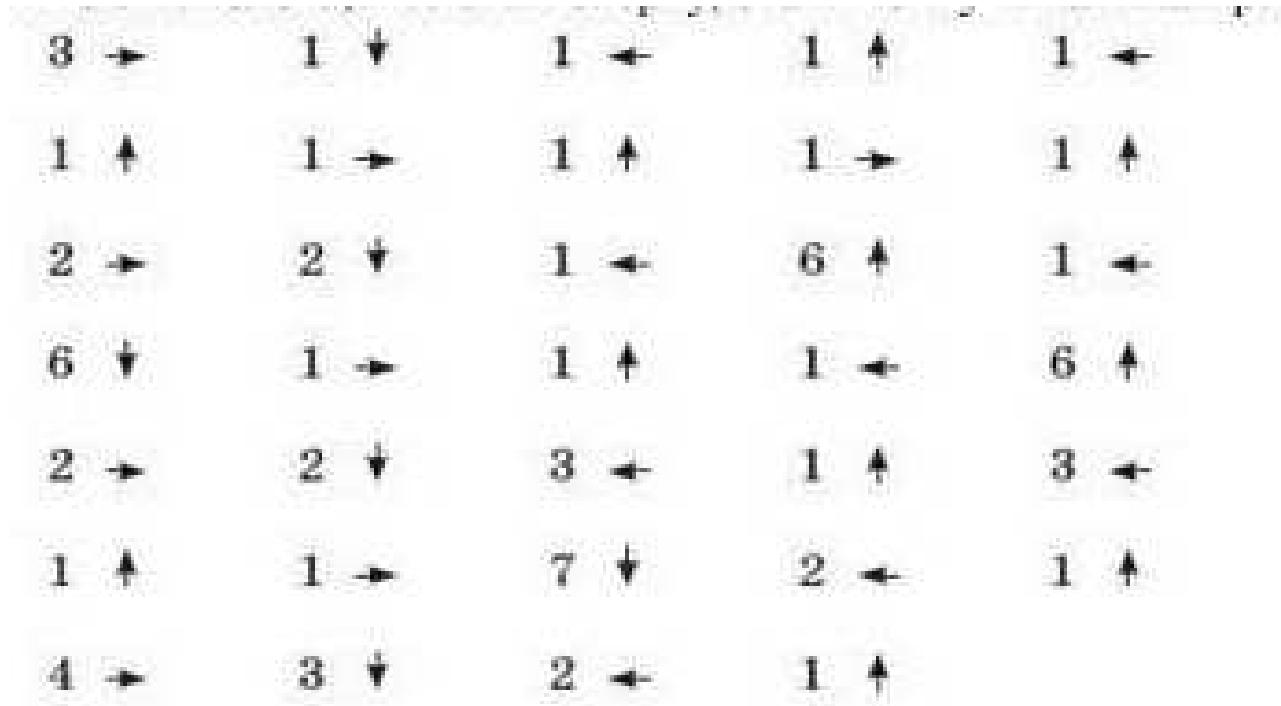
 і захвилювався, що тепер йому рано доведеться прокидатися,

бо за важко буде якусь їжу роздобути. скрізь устигне першим...

(За В. Сухомлинським)

Як пташки знаходять дорогу додому?

Додаток 10

Як пташки знаходять дорогу додому?

Додаток 11

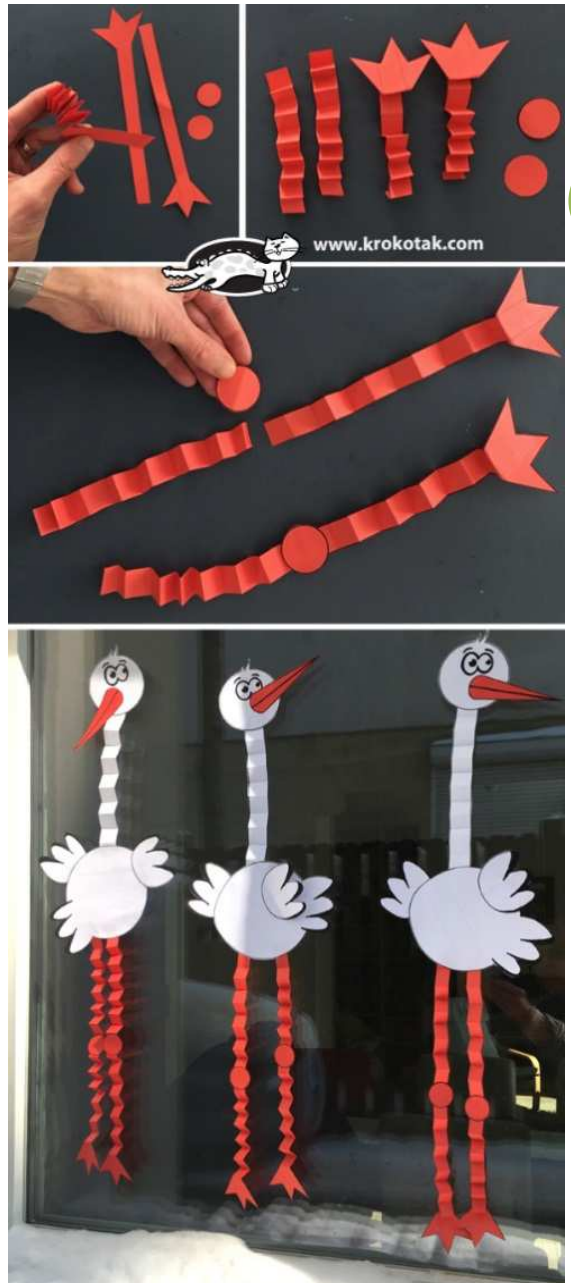
2018

44

Січень	Лютий	Березень
пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28	пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
Квітень	Травень	Червень
пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
Липень	Серпень	Вересень
пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
Жовтень	Листопад	Грудень
пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	пн вт ср чт пт сб нд 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Як пташки знаходять дорогу додому?

Додаток 12

Як пташки знаходять дорогу додому?

Додаток 13

46

